

Poznajemy sylwetkę autora *Zemsty* i elementy świata przedstawionego utworu.

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń:

1. zna sylwetkę Aleksandra Fredry,
2. zna elementy świata przedstawionego *Zemsty*,
3. zna kontekst historyczny powstania *Zemsty*.

b) Umiejętności

Uczeń:

1. potrafi wymienić najważniejsze fakty z życia Aleksandra Fredry,
2. potrafi posługiwać się wiadomościami zawartymi w encyklopedii,
3. potrafi skonstruować kalendarium.

2. Metoda i forma pracy

Metoda podawcza, metoda problemowa, dyskusja, praca z tekstem, praca indywidualna ucznia.

3. Środki dydaktyczne

- tekst liryczny (A. Fredro, *Zemsta, Paweł i Gaweł*),
- cytaty z żartobliwej autobiografii Fredry ([Załączniki nr 1](#)),
- zdjęcia Aleksandra Fredry,
- notatka encyklopedyczna dotycząca Aleksandra Fredry ([Załącznik nr 2](#)).

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Rozmowa na temat odczuć związanych z lekturą *Zemsty* oraz zapytanie o znajomości adaptacji filmowych i telewizyjnych.

b) Faza realizacyjna

1. Przybliżenie sylwetki A. Fredry:

- cechy epoki, w której żył. A. Fredro (romantyzm - epoka, która wielkim szacunkiem otaczała tradycje i zwyczaje polskie np. A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*. Fredro krytykował wady szlachty, ale robił to z humorem.),
  - zaprezentowanie zdjęć pisarza,
  - podanie kilku ciekawostek i anegdot z życia Fredry, zilustrowanie wypowiedzi cytatami, które do końca lekcji wiszą na tablicy (**Załącznik nr 1**).
2. Wprowadzenie w świat przedstawiony *Zemsty*:
    - zadanie uczniom pytania: „Które postacie są pierwszoplanowe, a które drugoplanowe?”,
    - odczytanie bajki A. Fredry, *Paweł i Gawel*,
    - zadanie uczniom pytania: „Które postacie *Zemsty* przypominają bohaterów tej bajki?” (Cześniak i Rejent), „Jakie cechy mają wspólne?” (odmienne temperamenty, kłótność, nieustępliwość).
  3. Sporządzenie kalendarium życia Fredry:
    - rozdanie uczniom krótkich notatek encyklopedycznych na temat życia Fredry (**Załącznik nr 2**),
    - zadanie uczniom pytania: „Jakie cechy ma notatka encyklopedyczna?”, „Jakie informacje znajdują się w encyklopedii?”, „Czy znajdziemy tam ciekawostki na temat życia twórcy?”,
    - uczniowie na podstawie notatki encyklopedycznej redagują i zapisują w zeszytach kalendarium życia A. Fredry (5 najważniejszych dat).

c) Faza podsumowująca

1. Uczniowie odczytują swoje kalendarium.
2. Wyliczenie cech notatki encyklopedycznej i kalendarium
3. Zwrócenie uwagi na oryginalność komediowej twórczości Fredry na tle romantyzmu.

5. Bibliografia

- Fredro A., *Paweł i Gawel*. <http://fredro.kulturalna.com/a-3107.html>
- Witkowska A., Przybylski R., *Romantyzm*, PWN, Warszawa 1999.
- Wyka K., *Aleksander Fredro*, *Obraz Literatury Polskiej XIX i XX wieku*, Kraków 1975.
- *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. II, Warszawa 1995. lub <http://www.pwn.pl/>

6. Załączniki

a) Karta pracy ucznia

Załącznik nr 1

Byłem sobie ot szesnastoletnim

*Pośród dwóch guwernerów nieukiem
kompletnym;*

Aleksander Fredro

*Razu jednego...
kiedy w malignie zasnąłem,
Wpadł mi palec w kałamarz...
i pisać zacząłem;*

Aleksander Fredro

*- Natenczs pojąłem,
Że słowo wzłata ptaszkiem, a powraca
wołem.*

Aleksander Fredro

*Nigdy mi się nad książką
Nie zmarszczyło czoło,
Trąbka myśliwska w kniei była
Moją szkołą;*

Aleksander Fredro

Załącznik nr 2

FREDRO ALEKSANDER (1793–1876), największy komediopisarz pol., poeta. Od 1809 w armii Księstwa Warsz., brał udział w wyprawie Napoleona I na Moskwę 1812; od 1815 gospodarował w rodzinnym majątku Beńkowa Wisznia; 1833–42 poseł do Sejmu Stanowego, 1861 — Krajowego; 1848 czł. lwow. Rady Nar.; od 1829 czł. TPN i od 1873 AU. Autor komedii obyczajowych z życia szlachty pol., gł. prowincjonalnej, z 1 poł. XIX w.; znakomity obserwator, ukazał w nich barwność i różnorodność szlacheckiego obyczaju wraz z całą galerią charakterystycznych postaci (zwł. sarmackich). W tym przedstawianiu świata szlacheckiego nie brak akcentów kryt. (nawet ostrych), łagodzi je jednak humor i aura poet. sentymentu. Fredro okazał mistrzostwo w charakterystyce bohaterów (niekiedy b. subtelnej i wnikliwej psychol.), w kształtowaniu akcji i określających ją konfliktów, w giętkości i zindywidualizowaniu języka (pisał komedie wierszem i prozą). Wyjątkową werwę komiczną i walory sceniczne swych komedii zawdzięczał wprowadzeniu elementów właściwych dla komiki lud. teatru (uznawanych współcześnie tylko w farsie). Tworząc w dobie romantyzmu (debiutował 1817), pozostał jednak obcy jego problemom (naraziło go to na ostre ataki S. Goszczyńskiego i L. Dunina Borkowskiego, z powodu których „złamał pióro” na 18 lat). Był wychowany w tradycjach oświecenia; humorystyczny dystans wobec świata i poet. ironia czyniły go bliskim L. Sterne'owi. Najwybitniejsze komedie Fredry powstały przed 1835: *Pan Geldhab* (napisana 1818, wyst. 1821), *Mąż i żona* (wyst. 1822), *Pan Jowialski* (wyst. 1832), *Śluby panieńskie, czyli Magnetyzm serca* (wyst. 1833), *Zemsta* (wyst. 1834), *Dożywocie* (wyst. 1835); z drugiego okresu twórczości (1853–68) dorównuje im tylko *Wielki człowiek do małych interesów* (wyst. 1877); należą dziś do podstawowego zasobu klas. repertuaru w pol. teatrze. Fredro był także autorem wierszy (m.in. popularnych bajek, jak np. *Paweł i Gawęł*, włączonych do *Pana Jowialskiego*), poematów, aforyzmów filoz.-moralnych *Zapiski starucha* (wyd. 1880) oraz gawędziarskich wspomnień z młodości *Trzy po trzy* (powstały 1844–46, wyd. 1917); *Pisma wszystkie* (t. 1–15 1955–80).

Nowa encyklopedia powszechna PWN © Wydawnictwo Naukowe PWN SA

FREDRO ALEKSANDER (1793–1876), największy komediopisarz pol., poeta. Od 1809 w armii Księstwa Warsz., brał udział w wyprawie Napoleona I na Moskwę 1812; od 1815 gospodarował w rodzinnym majątku Beńkowa Wisznia; 1833–42 poseł do Sejmu Stanowego, 1861 — Krajowego; 1848 czł. lwow. Rady Nar.; od 1829 czł. TPN i od 1873 AU. Autor komedii obyczajowych z życia szlachty pol., gł. prowincjonalnej, z 1 poł. XIX w.; znakomity obserwator, ukazał w nich barwność i różnorodność szlacheckiego obyczaju wraz z całą galerią charakterystycznych postaci (zwł. sarmackich). W tym przedstawianiu świata szlacheckiego nie brak akcentów kryt. (nawet ostrych), łagodzi je jednak humor i aura poet. sentymentu. Fredro okazał mistrzostwo w charakterystyce bohaterów (niekiedy b. subtelnej i wnikliwej psychol.), w kształtowaniu akcji i określających ją konfliktów, w giętkości i zindywidualizowaniu języka (pisał komedie wierszem i prozą). Wyjątkową werwę komiczną i walory sceniczne swych komedii zawdzięczał wprowadzeniu elementów właściwych dla komiki lud. teatru (uznawanych współcześnie tylko w farsie). Tworząc w dobie romantyzmu (debiutował 1817), pozostał jednak obcy jego problemom (naraziło go to na ostre ataki S. Goszczyńskiego i L. Dunina Borkowskiego, z powodu których „złamał pióro” na 18 lat). Był wychowany w tradycjach oświecenia; humorystyczny dystans wobec świata i poet. ironia czyniły go bliskim L. Sterne'owi. Najwybitniejsze komedie Fredry powstały przed 1835: *Pan Geldhab* (napisana 1818, wyst. 1821), *Mąż i żona* (wyst. 1822), *Pan Jowialski* (wyst. 1832), *Śluby panieńskie, czyli Magnetyzm serca* (wyst. 1833), *Zemsta* (wyst. 1834), *Dożywocie* (wyst. 1835); z drugiego okresu twórczości (1853–68) dorównuje im tylko *Wielki człowiek do małych interesów* (wyst. 1877); należą dziś do podstawowego zasobu klas. repertuaru w pol. teatrze. Fredro był także autorem wierszy (m.in. popularnych bajek, jak np. *Paweł i Gawęł*, włączonych do *Pana Jowialskiego*), poematów, aforyzmów filoz.-moralnych *Zapiski*

starucha (wyd. 1880) oraz gawędziarskich wspomnień z młodości *Trzy po trzy* (powstały 1844–46, wyd. 1917);
Pisma wszystkie (t. 1–15 1955–80).
Nowa encyklopedia powszechna PWN © Wydawnictwo Naukowe PWN SA

b) Zadanie domowe

Zaznacz fragmenty dotyczące charakterystyki Cześnika i Rejenta.

7. Czas trwania lekcji

45 minut.

8. Uwagi do scenariusza

brak